

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

DOKUMENTY STRATEGICZNE DOT. ROZWOJU WSI I ROLNICTWA W PERSPEKTYWIE 2030r.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na
lata 2012-2020(2030)

**Pakt dla obszarów wiejskich na lata
2017(2020)2030**

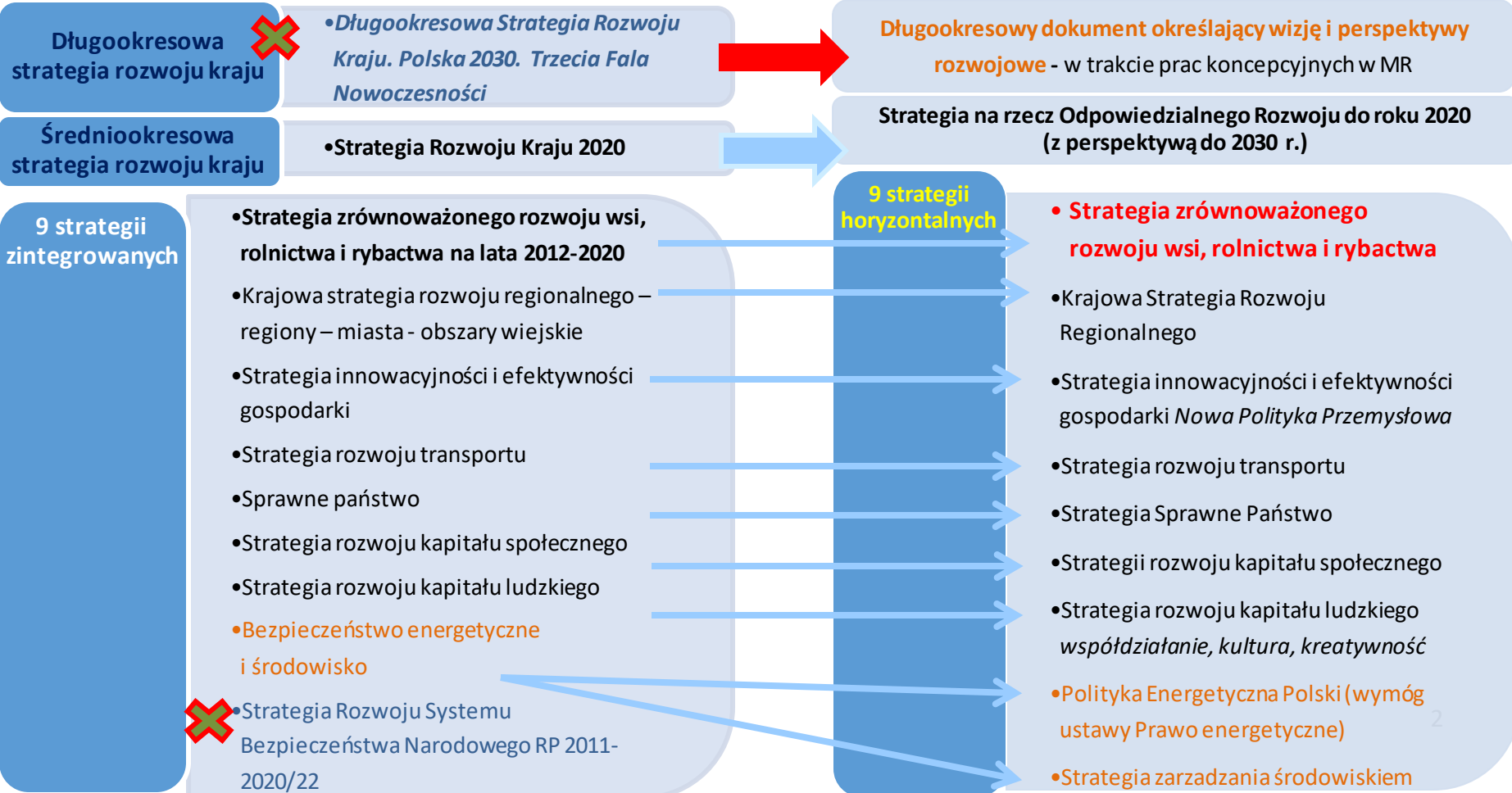
Ossa, 20 października 2017 r.

Ryszard Zarudzki

Wiceminister Rolnictwa

NOWY UKŁAD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

NOWY UKŁAD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH W ODNIESIENIU DO ROLNICTWA I OBSZARÓW WIEJSKICH

Strategia rozwoju kraju

- Przyjęta Uchwałą NR Rady Ministrów w dniu 14 lutego 2017r.

**Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020
(z perspektywą do 2030 r.)**

Strategia zintegrowana/ horyzontalna dotycząca rozwoju wsi i rolnictwa

- aktualizowana w okresie 2017/2018 r.

**Strategia zrównoważonego
rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa
na lata 2012-2020 (2030)**

Dokument implementacyjny strategii dotyczącej rozwoju wsi i rolnictwa

- nowy dokument

**Pakt dla obszarów wiejskich
na lata 2017-2020(2030)**

Opracowanie Paktu dla obszarów wiejskich na lata 2017-2020(2030)

- Pakt to propozycja Ministra rolnictwa i Rozwoju Wsi przedstawiona **na początku 2016 r.**
- Przyjęcie i wdrożenie Paktu zostało zapowiedziane w *Planie na rzecz odpowiedzialnego rozwoju*, jako element rozwoju związany z **zrównoważonym rozwojem społecznym i regionalnym.**
- Pakt został wpisany również na **listę projektów strategicznych** zaplanowanych w *Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*
- Opracowanie Paktu jest jednym z celów sformułowanych w ***Programie Działań Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na lata 2015-2019.***
- Powstanie dokumentu zostało również przewidziane w dokumencie Ministerstwa Rozwoju pt. ***Plan działań na rzecz zwiększenia efektywności i przyspieszenia realizacji programów 2014-2020*** jako instrument efektywnościowy w celowym i ukierunkowanym wykorzystaniu funduszy UE i krajowych

ROZWÓJ WSZYSTKICH OBSZARÓW WIEJSKICH

→ włączenie w realizację PAKTU całego Rządu

- Rozwój kraju nie może być skoncentrowany w kilku metropoliach.
Musi dotyczyć obszaru całego kraju.

(*Exposé premier Beaty Szydło*, Sejm, 18 listopada 2015 r.)

- Zrównoważony rozwój społeczny i regionalny to położenie nacisku na **włączenie w procesy rozwojowe nie tylko aglomeracji ale także mniejszych miast i obszarów wiejskich**

(*Plan na rzecz odpowiedzialnego rozwoju* przyjęty Uchwałą NR 14/2016 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2016r.)

- Jednocześnie dla oparcia konkurencyjności kraju o stabilne i trwałe podstawy **konieczne jest zwrócenie większej niż dotychczas uwagi na zagadnienia włączania w procesy rozwojowe wszystkich grup społecznych i wszystkich terytoriów(...)**

(*Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* do roku 2020 z perspektywą do 2030 r., 14 luty 2017r.)

POZIOM ADMINISTRACJI SAMORZADOWEJ

→ Włączenie w realizację PAKTU samorządów

Potrzeba włączenia wszystkich obszarów wiejskich i rolnictwa w strategię i programy rozwoju

- **Każde województwo ma własną strategię rozwoju, tylko nieliczne z nich podejmują tematykę dot. rozwoju obszarów wiejskich lub rolnictwa.**

(Dlatego: **Inicjatywa MRiRW** w zakresie *powołania 16 Zespołów wojewódzkich przygotowujących regionalne programy rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa do 2030*; spotkanie inauguracyjne prace odbyło się w dniu 27 kwietnia 2017r.)

- **Regionalne Programy Operacyjne Rozwoju Województw (obecne RPO na lata 2014-2020 oraz przyszłe RPO na lata 2021-2027) powinny prezentować sposób ujęcia wymiaru wiejskiego.**

(na wniosek **MRiRW** zmiany w zapisach **Umowy Partnerstwa** – dodanie nowego podrozdziału – *Sposób ujęcia wymiaru wiejskiego*; ustalenia Komitetu Stałego Rady Ministrów z dnia 25 maja 2016r.)

- **Strategie rozwoju Powiatów i Gmin oraz Programy rewitalizacji powinny uwzględniać potrzeby i szanse rozwojowe obszarów wiejskich i rolnictwa.**

POZIOM LOKALNY

→ Włączenie w realizację PAKTU społeczności i organizacji lokalnych

Potrzeba aktywizacji i włączenia mieszkańców obszarów wiejskich w zarządzanie strategiczne rozwojem obszarów wiejskich

- **Potrzeba większego zaangażowania i uczestnictwa mieszkańców obszarów wiejskich w procesy rozwojowe na każdym poziomie.**
(Działania MRiRW m.in. w zakresie wdrażania podejścia LEADER;
udział w konsultacjach społecznych i tworzeniu dokumentów strategicznych)
- Powstawanie inicjatyw lokalnych i wspólna realizacja projektów, w tym m.in. z wykorzystaniem funduszu sołectkiego i programów rewitalizacji.
- Budowa i podtrzymywanie więzi społecznych; identyfikowanie się z regionem (Małe ojczyzny).
- **Budowanie pozytywnego wizerunku wsi i relacji z powiązаныmi funkcjonalnie obszarami miejskimi.**

Pakt dla obszarów wiejskich

- Dokument o charakterze **porozumienia społecznego i politycznego, integrujący w sposób kompleksowy działania systemowe** (zmiany **legislacyjne, instytucjonalne, programowe**) oraz inwestycyjne, związane z procesem zarządzania obszarami wiejskimi.
- Zapewni odpowiednie ukierunkowanie wsparcia na rzecz obszarów wiejskich wielu podmiotów (administracji rządowej i samorządowej, lokalnych społeczności, organizacji społecznych i zawodowych, realizowanego na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym przy wykorzystaniu środków krajowych i UE.

Zasady tworzenia projektów Paktu (1)

Geneza projektów PAKTU - uzupełnienie projektów SOR poprzez dodanie nowych istotnych dla realizacji celów SOR, a zatem:

- Projekty strategiczne SOR w zakresie obszarów wiejskich i sektora rolniczo-żywnościowego**
- Nowe projekty zaproponowane przez MRiRW jako rozwinięcie już realizowanych i nowych działań (priorytetów) MRiRW**
- Projekty zaproponowane przez inne resorty w ramach prac Zespołu Międzyresortowego**
- Projekty wynikające z prac Zespołów wojewódzkich oraz propozycje ekspertów**
- Lepsze ukierunkowanie terytorialne (Zespoły wojewódzkie)**

Zasady tworzenia projektów Paktu (2)

Charakter projektów Paktu

- ❑ Typy inicjatyw: kompleksowe, programowe, regulacyjne
- ❑ Ukierunkowanie istniejących lub nowych źródeł finansowania sektora wsi i rolnictwa w tym:
 - Polityka spójności 2014-2020 (Umowa Partnerstwa, Programy Operacyjne krajowe i RPO),
 - WPR 2014-2020 (PROW, płatności bezpośrednie, WOPR),
 - Inne środki UE (Horyzont 2020, ESIF/EBI, LIFE+), (np. instrumenty zwrotne)
 - Środki krajowe (np. budżet państwa, NCBiR, PRGiPID, BGK, KRUS, KOWR, FOŚiGW).
- ❑ Propozycje krajowego ukierunkowania polityk UE po 2020 r.

Tekst podstawowy Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (2030) i jej załączniki

- **Podsumowanie diagnozy** dla kraju ogółem i dla poszczególnych województw
- **Omówienie głównych trendów rozwojowych i wyzwań** w nawiązaniu do scenariuszy rozwojowych, wyzwań i pułapek rozwoju opisanych w SOR

W załączniku: Diagnoza dla kraju ogółem i 16 opisów regionalnych i prognoza trendów i przedstawienie głównych wyzwań rozwojowych w ujęciu regionalnym; opisanie i prezentacja graficzna zróżnicowania funkcjonalnego i przestrzennego obszarów wiejskich)

- **Układ logiki interwencji strategicznej** w układzie filarów rozwoju i kierunków interwencji (priorytetów); przywołanie kierunków interwencji i działań wskazanych w SOR; pokazanie relacji filarów rozwoju strategii do celów SOR, celów Agendy ONZ 2030 i Strategii Europa 2020;
- **System realizacji**, w tym wskazanie relacji między filarami i kierunkami interwencji SZRWiR i pozostałymi strategiami, wskaźniki realizacji, opis procesu monitorowania i oceny
- **Ramy finansowe** (w tym źródła finansowania z wyodrębnieniem środków europejskich do i po 2020r. w nawiązaniu do zapisów SOR);

Dokument wdrożeniowy – Pakt dla obszarów wiejskich

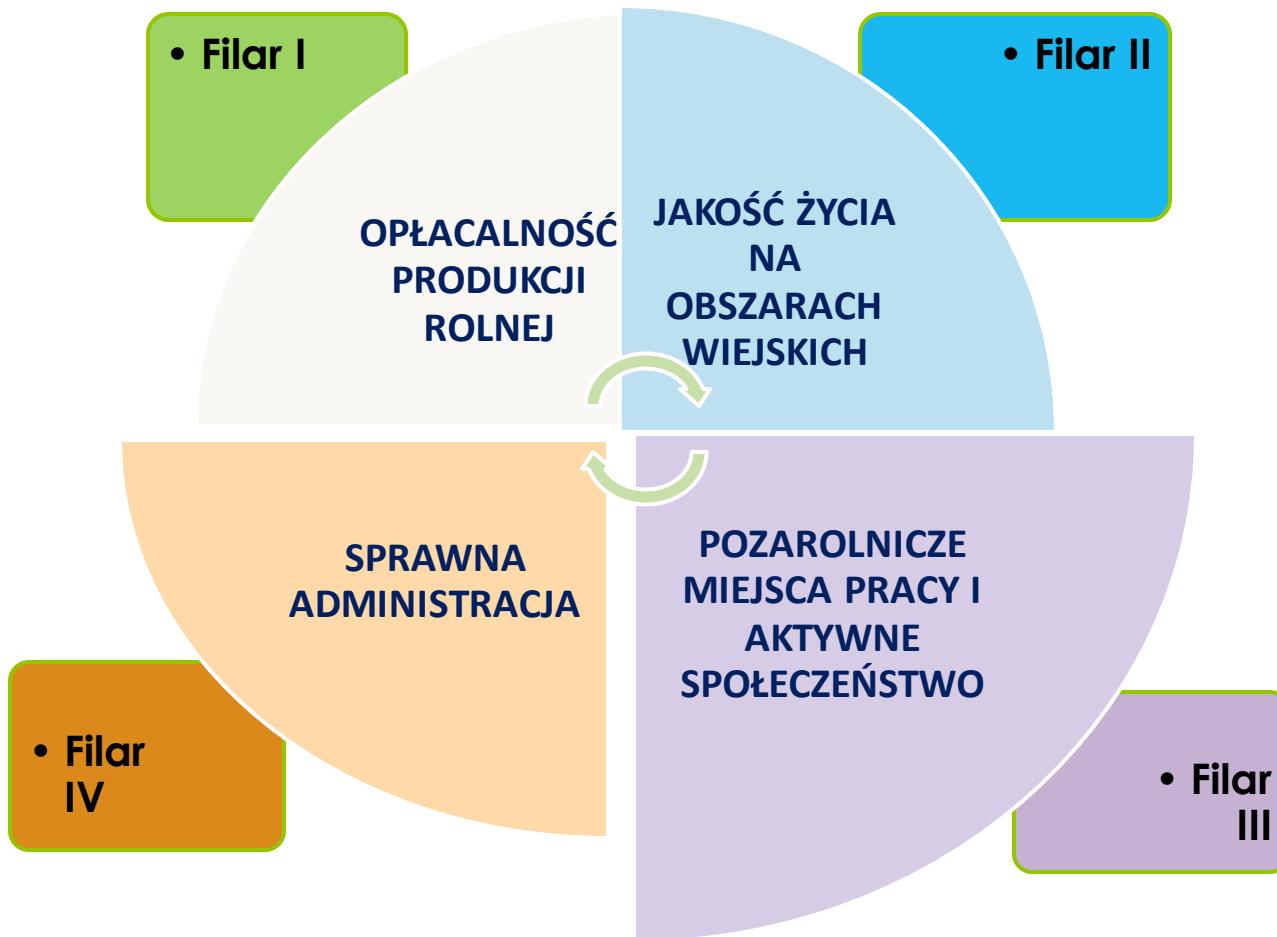
Krótkie wprowadzenie nt. zmian zachodzących w rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich

Projekty strategiczne w podziale na nowe projekty i projekty SOR w układzie filarów rozwoju (wraz z opisem sposobu realizacji inwestycji)

Wspólna deklaracja członków Rady Ministrów dot. realizacji działań dot. rozwoju wsi i rolnictwa; **wskazanie koordynatorów projektów strategicznych**

Wskazanie wartości i źródła środków w ramach poszczególnych projektów strategicznych

FILARY STRATEGII (SZRWRI) I PAKTU

Cel główny SZRWRIRW (aktualny z poprzedniej wersji)

Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.

Cel główny SOR

Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym

→ **FILAR I OPŁACALNOŚĆ PRODUKCJI ROLNEJ**

→ **Cel szczegółowy I** - *Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną*

→ **FILAR II JAKOŚĆ ŻYCIA NA OBSZARACH WIEJSKICH**

→ **Cel szczegółowy II** – *Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*

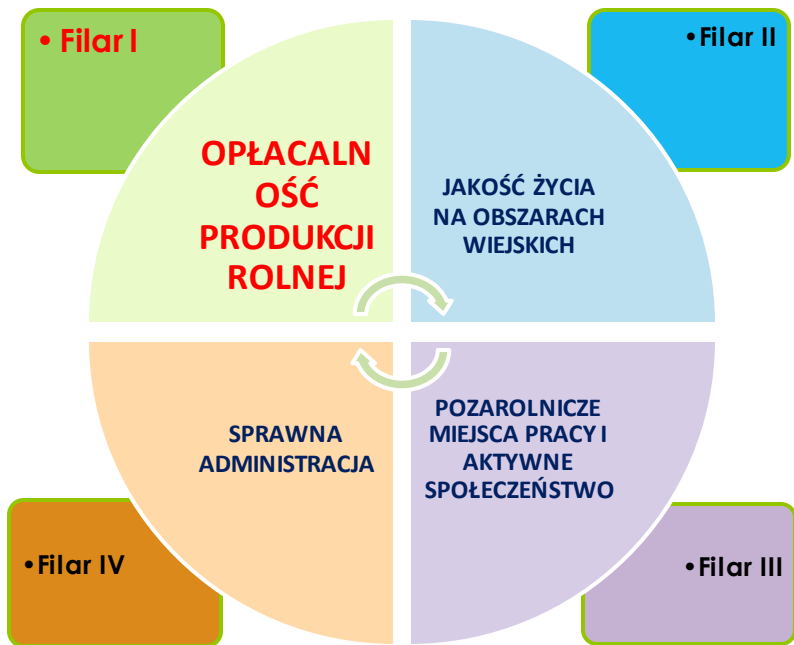
→ **FILAR III POZAROLNICZE MIEJSCA PRACY I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO**

→ **Cel szczegółowy III** – *Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi społecznemu i gospodarczemu*

→ **FILAR IV SPRAWNA ADMINISTRACJA**

PAKT DLA OBSZARÓW WIEJSKICH

→ filary I **Opłacalność produkcji rolnej**

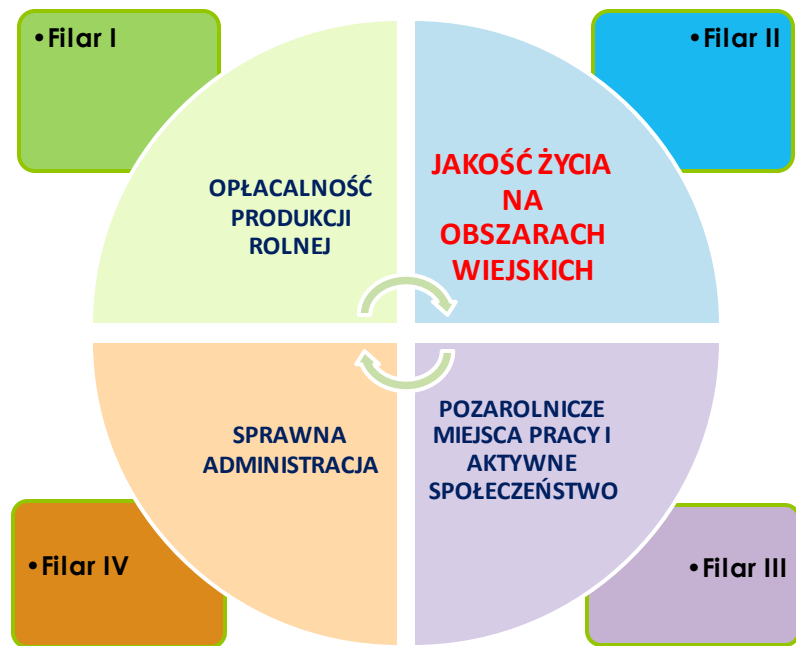
Obejmuje projekty kluczowe dla zagwarantowania opłacalności produkcji rolnej tak w wymiarze pomocy krajowej jak i unijnej. W szczególności:

- rozwój rynków wybranych produktów rolnych,
- dostęp do krajowych i zagranicznych (w tym UE) źródeł finansowania rozwoju rolnictwa,
- przekształcanie, powiększanie, unowocześnianie i wzrost innowacyjności gospodarstw,
- rozwój rynku hurtowego produktów rolnych, grup producenckich i spółdzielni,
- rolniczy handel detaliczny,
- wspieranie eksportu produktów rolnych,
- zwalczanie nieuczciwej konkurencji na krajowym i międzynarodowym rynku żywności,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego i przedsiębiorczości związanej z rolnictwem,
- wspieranie produkcji żywności ekologicznej,
- zarządzanie ryzykiem na poziomie gospodarstwa.

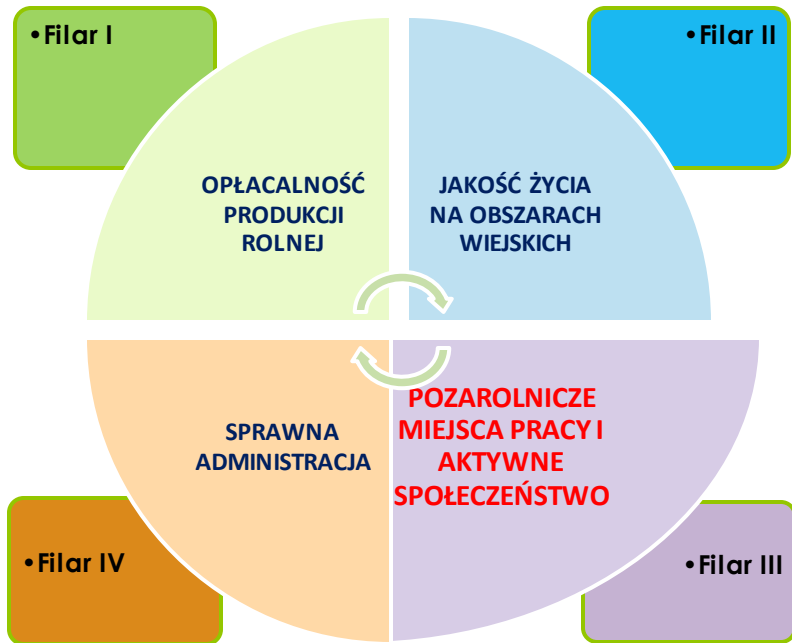
PAKT DLA OBSZARÓW WIEJSKICH

→ filar II **Jakość życia na obszarach wiejskich**

Obejmuje szerokie spektrum działań dotyczących godnych warunków życia na wsi, w tym m.in.:

- zagwarantowanie właściwej infrastruktury i dostępności **wysokiej jakości usług publicznych** (edukacja, kultura, opieka zdrowotna i rehabilitacyjna, pomoc społeczna, transport, wodociągowanie i sanitacji wsi, energetyka, Internet),
- zarządzanie zasobami środowiska naturalnego,
- politykę prorodzinną i senioralną,
- programy rewitalizacji wsi i małych miast,
- rozwój bazy turystycznej i agroturystyki,
- promocję obszarów wiejskich w wymiarze inwestycyjnym i dziedzictwa kulturowego.

Obejmuje projekty służące rozwojowi przedsiębiorczości, tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy i budowie aktywnego społeczeństwa, m.in.:

- **projekty służące powstawaniu i zagospodarowywaniu nowych, pozarolniczych miejsc pracy (popytowa i podażowa strona pozarolniczego rynku pracy)**
- Projekty na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- **rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej,**
- **programy finansowania rozwoju lokalnego włączającego społeczność,**
- **pobudzanie aktywności społeczeństw lokalnych i wspólnego działania w formule non-profit.**

PAKT DLA OBSZARÓW WIEJSKICH

→ filar IV **Sprawna administracja (rolna)**

Obejmuje niezbędne zmiany instytucjonalne oraz organizacyjne w systemie zarządzania rozwojem obszarów wiejskich i rolnictwa, m.in.:

- **konsolidację administracji rolnej,**
- **konsolidację systemu urzędowej kontroli żywności,**
- **usprawnienie i unowocześnienie systemu nauki i doradztwa rolniczego,**
- rozwój systemu oświaty rolniczej,
- **organizację transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie,**
- nadzór właścicielski nad rolno-spożywczymi spółkami prawa handlowego,
- instytucjonalne i systemowe rozwiązania w zakresie zarządzania rozwojem obszarów wiejskich i rolnictwa,
- usprawnienie wymiaru instytucjonalnego i organizacyjnego **zarządzania kryzysowego** na obszarach wiejskich i w rolnictwie.

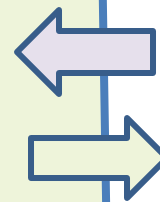
**międzyresortowy Zespół ds. aktualizacji
Strategii zrównoważonego rozwoju wsi,
rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020(2030)**

**16 wojewódzkich Zespołów
analizujących szanse i zagrożenia
oraz potencjalne kierunki rozwoju
obszarów wiejskich**

**zespół doradczo-konsultacyjny o
charakterze organizacji non-profit
ds. aktualizacji Strategii
zrównoważonego rozwoju wsi,
rolnictwa i rybactwa pełniącego
rolę rolno-wiejskiego Think tanka**

**międzyresortowe Zespoły
ds. aktualizacji pozostałych
Strategii horyzontalnych**

Zespoły wojewódzkie analizujące szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich

→ Informacje o powołaniu zespołu

Województwo	Data powołania
Dolnośląskie	12 czerwca 2017 r.
Kujawsko-Pomorskie	9 czerwca 2017 r.
Lubelskie	12 czerwca 2017 r.
Lubuskie	12 czerwca 2017 r.
Łódzkie	8 czerwca 2017 r.
Małopolskie	26 czerwca 2017 r.
Mazowieckie	19 czerwca 2017 r.
Opolskie	4 lipca 2017 r.
Podkarpackie	14 czerwca 2017 r.
Podlaskie	21 czerwca 2016 r.
Pomorskie	22 czerwca 2017 r.
Śląskie	9 czerwca 2017 r.
Świętokrzyskie	13 czerwca 2017 r.
Warmińsko-Mazurskie	3 lipca 2017 r.
Wielkopolskie	9 czerwca 2017 r.
Zachodniopomorskie	6 lipca 2017 r.

WEWNĄTRZRESORTOWO

- **Utworzono międzyresortowy Zespół ds. aktualizacji Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020(2030)**
- **opracowano sprawozdania z realizacji strategii za lata 2015-2016 z elementami oceny**
- **otrzymano zgodę na odstąpienie od opracowania Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**
- **opracowano koncepcję i projekt Paktu dla obszarów wiejskich**
- **Instytuty, MRiRW i MG MiŻ opracowały aktualizację wybranych treści diagnozy strategii**
- **Zlecono i opracowano dwie ekspertyzy (w zakresie budżetów gmin i demografii)**

REGIONALNIE

- **Utworzono 16 wojewódzkich Zespołów analizujących szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich**
- **Opracowano konspekt części diagnostycznej regionalnych analiz szans i zagrożenia oraz potencjalnych kierunków rozwoju obszarów wiejskich**
- **Nawiązano współpracę z GUS w zakresie szkoleń regionalnych dla członków Zespołów wojewódzkich**

MIĘDZYRESORTOWO

- **przedstawiciele MRiRW uczestniczą w pracach międzyresortowych zespołów ds. aktualizacji 6 strategii:**
 - *ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Transportu 2020*
 - *ds. aktualizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego*
 - *ds. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego*
 - *ds. Polityki Ekologicznej Państwa*
 - *ds. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego*
 - *Zespół ds. Strategii innowacyjności efektywności gospodarki (Nowa Polityka Przemysłowa)*

PAKT JAKO JEDEN Z PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH

→ Projekty SOR koordynowane przez MRiRW

Projekty MRiRW: dot. rozwoju obszarów wiejskich

Pakt dla obszarów wiejskich

Infrastruktura dla rozwoju obszarów wiejskich

- poprawa dostępności komunikacyjnej,
- wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej,
- wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu,
- baza usług społecznych i kulturalnych, w tym szkół i przedszkoli, obiektów zdrowia

Profesjonalne Instytucje Otoczenia Biznesu

Nowe szanse dla wsi

Projekty MRiRW: dot. sektora rolno-spożywczego

- Projekty rozwoju branż (*Innowacyjne przetwory owocowo-warzywne; Polska wieprzowina; Polska wołowina; Polska jagnięcina i baranina*)
- Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego na lata 2014-2020.
- Gospodarowanie gruntami rolnymi na rzecz zrównoważonego rozwoju.
- Spółdzielnie rolników
- Nowoczesne ubezpieczenia rolnicze
- Program wsparcia hodowli roślin w Polsce
- Intermodalny terminal towarowy**
- Odtworzenie i wsparcie rozwoju lokalnych rynków rolnych
- Efektywny system doradztwa rolniczego
- Platforma żywnościowa
- Linia pożyczkowa i Fundusz rozwoju rolnictwa
- Woda dla rolnictwa**

→ projekty strategiczne MRiRW

Infrastruktura dla rozwoju obszarów wiejskich - kompleksowy i zintegrowany pakiet działań określający interwencje z różnych źródeł krajowych i UE, niezbędną dla poprawy dostępności mieszkańców obszarów wiejskich do podstawowych usług publicznych i poprawę ich jakości, obejmujący m.in.:

- **poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich** poprzez budowę gminnej i powiatowej sieci drogowej w powiązaniu z rozwojem transportu publicznego obsługującego tereny wiejskie,
- **wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej** na obszarach wiejskich, w celu zwiększenia jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich,
- **wyeliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu** o wysokich przepustowościach; budowa sieci zapewniających gwarantowaną przepustowość co najmniej 30 mb/s do użytkownika końcowego; rozwój kapitału ludzkiego obszarów wiejskich przy wykorzystaniu sieci szerokopasmowych,
- **budowę i modernizację bazy usług społecznych i kulturalnych**, w tym szkół i przedszkoli na obszarach wiejskich,

→ projekty strategiczne MRiRW

- 1. Platforma żywnościowa** - uruchomienie przez MRiRW oraz podmioty rynku kapitałowego elektronicznej platformy sprzedażowej (typu OTC) dla produktów rolno-spożywczych. Wdrożone rozwiązanie ułatwi tworzenie dużych, jednorodnych partii towaru, co przyczyni się do zwiększenia eksportu produktów na rynki UE oraz wybrane pozaunijne rynki perspektywiczne.
- 2. Spółdzielnie rolników** - głównym celem projektu jest opracowanie ustawy, która w kompleksowy sposób będzie regulowała zasady i sposób funkcjonowania spółdzielni rolniczych. Instrumentem mającym zachęcać producentów rolnych do zakładania spółdzielni rolników ma być m.in. możliwość skorzystania z określonych **zwolnień podatkowych**. W projekcie przewidziano również wprowadzenie obowiązku tworzenia przez spółdzielnie rolników funduszu rezerw niepodzielnych, który ma na celu zapewnienie instrumentu gwarantującego stabilność jej funkcjonowania. Oczekuje się, że wprowadzenie nowych rozwiązań pozwoli na poprawę efektywności gospodarowania na obszarach wiejskich.
- 3. Intermodalny terminal towarowy** - budowa infrastruktury spedycyjno-magazynowej działającej na potrzeby eksportu towarów rolno-spożywczych na rynki światowe (przy zaangażowaniu spółek z udziałem Skarbu Państwa, w tym Krajowej Spółki Cukrowej S.A.).

→ projekty strategiczne MRiRW

4. Projekty rozwoju branż będą realizowane projekty dedykowane poszczególnym branżom sektora rolno-spożywczego spójne z *Programem Rozwoju Głównych Rynków Rolnych w Polsce na lata 2016-2020*. W zależności od stopnia zaawansowania prac koncepcyjnych lista projektów będzie na bieżąco weryfikowana w kolejnych latach. Obecnie zostały przygotowane następujące projekty:

- **Innowacyjne przetwory owocowo-warzywne** – celem projektu jest zwiększenie intencjonalnego spożycia produktów owocowych lub warzywnych w oparciu o informacje dotyczące właściwości prozdrowotnych i żywieniowych produktu. Projekt zakłada rozwinięcie segmentu rynku przetworzonych produktów owocowo-warzywnych dedykowanych określonym grupom społecznym (np. osobom starszym) wytwarzanych z wykorzystaniem zaawansowanych lub innowacyjnych technik produkcyjnych (jak np. ultradźwięki),
- **Polska wieprzowina** – projekt ukierunkowany na wzrost produkcji wieprzowiny i zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie pogłównia trzody chlewnej w Polsce,
- **Polska wołowina** – wdrożenie projektu zapewni rozwój łańcucha dostaw wołowiny kulinarnej i sprawiedliwy podział zysków w łańcuchu produkcyjnym,
- **Polska jagnięcina i baranina** – celem projektu jest wzrost produkcji mięsa, wełny, mleka i skór owczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa w zakresie pogłównia owiec w Polsce.

→ projekty strategiczne MRiRW

5. Odtworzenie i wsparcie rozwoju lokalnych rynków rolnych - rozwój lokalnych struktur umożliwiających realizację sprzedaży i promowania lokalnych produktów i podmiotów je wytwarzających, prowadzenie lokalnych platform handlu produktami, których obrót odbywa się na rynku lokalnym. Wykorzystanie potencjału Internetu aby dotrzeć do nowych konsumentów.

6. Nowoczesne ubezpieczenia rolnicze - wykorzystanie potencjału Poczтового Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych do stworzenia oferty dedykowanej ubezpieczeniom produkcji rolnej przed ryzykiem wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Upowszechnienie systemu ubezpieczeń zintensyfikuje przemiany strukturalne sektora rolno-spożywczego w kierunku produkcji rynkowej.

7. Linia pożyczkowa i utworzenie funduszu rozwoju rolnictwa – fundusz dedykowany podmiotom gospodarczym prowadzącym działalność na obszarach wiejskich oraz gospodarstwom rolnym, linia pożyczkowa wesprze inwestycje prywatne, które nie kwalifikują się do wsparcia ze strony środków publicznych (krajowych i zagranicznych). Wsparcie przyczyni się do rozwoju atrakcyjnych miejsc pracy na terenach wiejskich.

→ projekty strategiczne MRiRW

Efektywny system doradztwa rolniczego - wzmocnienie i zwiększenie efektywności doradztwa rolniczego poprzez m.in. ulepszenie systemu szkoleń doradców rolniczych, wzmocnienie kompetencji w zakresie transferze wiedzy z nauki do praktyki, unowocześnienia warsztatu prowadzenia działalności rolniczej i zarządzania gospodarstwem.

Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego na lata 2014-2020 - rozwój rolnictwa ekologicznego oraz rynku żywności ekologicznej. Wsparcie będzie skierowane zarówno na zwiększenie wartości produkcji jak również liczby producentów żywności ekologicznej.

→ projekty strategiczne MRiRW

Woda dla rolnictwa – program wsparcia gospodarstw rodzinnych i doskonalenia gospodarki wodnej w rolnictwie w warunkach okresowych niedoborów i nadmiarów wody, w tym w budowie, odbudowie i prawidłowym wykorzystaniu urządzeń melioracyjnych dla poprawienia warunków produkcji, powiększenia retencji wodnej oraz osiągnięcia efektów środowiskowych. Zarządzanie lokalnymi zasobami wody obejmuje zatrzymanie wód opadowych w glebie, ochronę jakości wody poprzez zatrzymywanie substancji nawozowych i węgla organicznego w glebie, ochronę warunków bytowych chronionych gatunków zależnych od wody oraz kształtowanie krajobrazów sprzyjających utrzymaniu retencji naturalnej oraz zapobieganiu powodziom i suszom.

Program wsparcia hodowli roślin w Polsce – w programie zostaną ujęte strategiczne z punktu widzenia polskiego rolnictwa kierunki hodowli roślin z uwzględnieniem zmian klimatu, odporności na organizmy szkodliwe, czy też wymagań rynkowych. Oczekiwane rezultaty to: (i) dostarczenie firmom hodowlanym nowoczesnych i wydajnych narzędzi do wspomagania hodowli nowych odmian; (ii) uzyskanie materiałów wyjściowych do hodowli odpornych na czynniki biotyczne (np. wirusy lub bakterie) oraz abiotyczne (takie jak susza, mróz); (iii) stymulacja hodowli gatunków kluczowych dla polskiego rolnictwa.

→ projekty strategiczne MRiRW

Gospodarowanie gruntami rolnymi na rzecz zrównoważonego rozwoju - nowy system regulacji prawnych służących poprawie struktury obszarowej gospodarstw rolnych; przygotowane rozwiązania umocnią pewność i trwałość pozycji dzierżawcy przy równoczesnym poszanowaniu interesów wydzierżawiającego oraz wzmacniających ochronę regionalnych walorów środowiskowych

Profesjonalne Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB) - działające na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich i w małych miastach - wsparcie procesu rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich i w małych miastach poprzez integrację instytucji otoczenia biznesu posiadających ofertę dla klienta na obszarach wiejskich, ich promocję oraz podwyższenie jakości i efektywności świadczonych usług.

Nowe szanse dla wsi - program aktywizacji zawodowej rolników oraz osób związanych z rolnictwem

II. Projekty strategiczne w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)* z elementami działań MRiRW – MRiRW współpracuje przy realizacji projektu

- **System promocji gospodarki** - wiodącym jest MR; elementem jest *Strategia promocji polskiej żywności*
- **Energetyka rozproszona** - wiodącym jest ME; elementem jest *rozwój energetyki na obszarach wiejskich*
- **Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją** - wiodącym jest MR; elementem jest *Rewitalizacja obszarów defaworyzowanych, w tym po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych*
- **Zdrowsze społeczeństwo** - wiodącym jest MZ; elementem jest *Program Aktywny i Zdrowy Senior Rolnik*
- **(NIE)samodzielni** – wiodącym jest MRPiPS; elementem jest *Otwarte gospodarstwa rolne*

→ projekty strategiczne MRiRW

System promocji gospodarki (MR) - elementem jest *Strategia promocji polskiej żywności* - opracowanie i wdrożenie *Systemu promocji produktów rolno - spożywczych na lata 2017-2019*, którego celem jest budowa silnej marki polskich produktów rolno-spożywczych pod hasłem „Polska smakuje”. System zakłada realizację ukierunkowanej polityki promocyjnej produktów rolno-spożywczych, która wpłynie na wzrost konkurencyjności tych produktów na rynku światowym, a w efekcie zwiększenie ich eksportu. Powyższe działania będą służyć zwiększeniu umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Energetyka rozproszona (ME) – projekt mający na celu rozwój wytwarzania energii elektrycznej i ciepła przy wykorzystaniu źródeł odnawialnych (OZE) na potrzeby społeczności lokalnej oraz tworzenie warunków regulacyjnych pozwalających na rozwój lokalnych obszarów zrównoważonych energetycznie – klastrów energii, spółdzielni energetycznych itp.

→ projekty strategiczne MRiRW

Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją (MR) - z zakresu m.in.: rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, aktywizacji lokalnych zasobów ludzkich, pobudzania lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, a także poprawy dostępu mieszkańców do podstawowych usług publicznych.

Jednym z elementów Programu będzie rewitalizacja obszarów defaworyzowanych, w tym po byłych państwowych gospodarstwach rolnych, polegająca na stworzeniu takich warunków bytowych, które zachęcałyby do pozostania w środowisku wiejskim, stworzenia trwałych więzi społecznych oraz warunków do alternatywnego wykorzystania dostępnych zasobów celem zwiększenia atrakcyjności obszarów oraz potencjału dochodowego miejscowej ludności.

Celem podjęcia tych działań jest osiągnięcie wymiernych efektów gospodarczych związanych z rozwojem przedsiębiorczości i ze wzrostem poziomu inwestycji na obszarach zagrożonych

→ projekty strategiczne MRiRW

Zdrowsze społeczeństwo (MZ) – elementem jest *Program Aktywny i Zdrowy Senior Rolnik*; Celem jest pilotaż (okres realizacji: 2 lata) kompleksowego systemu opieki i rehabilitacji nad osobami starszymi z obszarów wiejskich objętych systemem rolniczego ubezpieczenia społecznego. Działania te będą obejmować usługi społeczne i zdrowotne na rzecz osób starszych, pomoc rodzinom i krewnym w opiece nad tymi osobami świadczonej w środowisku lokalnym lub w miejscu zamieszkania. Efektem realizacji projektu będzie także wypracowanie standardów usług opiekuńczych i opiekuńczo-zdrowotnych, oferowanych osobom starszym z obszarów wiejskich objętych systemem rolniczego ubezpieczenia społecznego.

(NIE)samodzielni (MRPiPS) - elementem jest *Gospodarstwo otwarte na ludzi* - do końca roku 2020 na bazie dotychczasowych doświadczeń, planowane jest m.in. uruchomienie we wszystkich regionach kraju, w drodze pilotażu, 500 gospodarstw rolnych świadczących usługi w zakresie integracji społecznej, rekreacji, zdrowia, opieki nad dziećmi, osobami niepełnosprawnymi i osobami starszymi.

ZARZADZANIE ROZWOJEM OBSZARÓW WIEJSKICH

→ Współodpowiedzialność – jedna z podstaw PAKTU

Wspólne zarządzanie rozwojem obszarów wiejskich w oparciu o:

Poziom krajowy

- MRiRW, MR, pozostałe resorty

- ✓ wyznaczenie wspólnych celów/ strategii

Poziom administracji samorządowej

- Jednostki samorządu terytorialnego (samorząd województwa, powiatu i gminy)

- ✓ współpraca
- ✓ komunikacja
- ✓ partycypacja

Poziom lokalny

- Społeczeństwo, NGO, podmioty gospodarcze

- ✓ zaufanie,

Pakt dla obszarów wiejskich na lata 2017-2020(2030).

Podstawowe wartości/oczekiwania związane z Paktem

- Pakt jest jednym z projektów strategicznych *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*]; nowej średniookresowej strategii rozwoju kraju, która stanowi podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych. Pakt zatem jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju.
- Pakt będzie głównym dokumentem implementacyjnym zaktualizowanej *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020(2030)*, wyznaczającej kierunki działań instytucji publicznych działających na rzecz rozwoju wsi i rolnictwa. *Pakt dla obszarów wiejskich na lata 2017-2020(2030)*, doprecyzuje projekty i zadania jakie będą wynikały ze strategii oraz wskaże ich wykonawców.

Pakt dla obszarów wiejskich na lata 2017-2020(2030).

Podstawowe wartości/oczekiwania związane z Paktem

- Pakt ma być wdrażany jako dokument o charakterze porozumienia społecznego i politycznego, integrujący w sposób kompleksowy działania systemowe (zmiany legislacyjne, instytucjonalne, programowe) oraz inwestycyjne, związane z procesem zarządzania obszarami wiejskimi. Skonsolidowanie zadań w jednym dokumencie zapewni spójność między strategicznymi zadaniami rządu i samorządu, realizowanymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.
- Pakt będzie zawierał projekty w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, obejmując wyzwania i zadania, które do tej pory nie były w dostateczny sposób uwzględnione w krajowej polityce. Pakt wychodzi więc naprzeciw deficytom w dotychczasowej polityce rozwojowej, nie ograniczając się jednak do nich - zawiera także projekty odnoszące się do szans rozwojowych na obszarach wiejskich.

Pakt dla obszarów wiejskich na lata 2017-2020(2030).

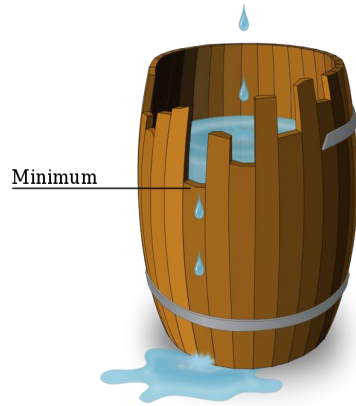
Podstawowe wartości/oczekiwania związane z Paktem

- Pakt jest przejawem odejścia od doczasowego modelu kraju opartego na modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnym na rzecz modelu zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym i terytorialnym.
- Pakt opiera się na strukturze projektowej (analogicznie do SOR) zapewnia więc konkretne przedsięwzięcia uzgodnione i zaplanowane pod względem sposobu realizacji oraz kompetencji.
- Pakt, w powiązaniu z aktualizowaną *Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020(2030)*, może być ważnym punktem odniesienia w przygotowaniach kolejnej edycji programów operacyjnych finansowanych ze środków UE, zarówno w ramach polityk i spójności jak i WPR (PROW oraz I filar WPR)

Pakt dla obszarów wiejskich na lata 2017-2020(2030).

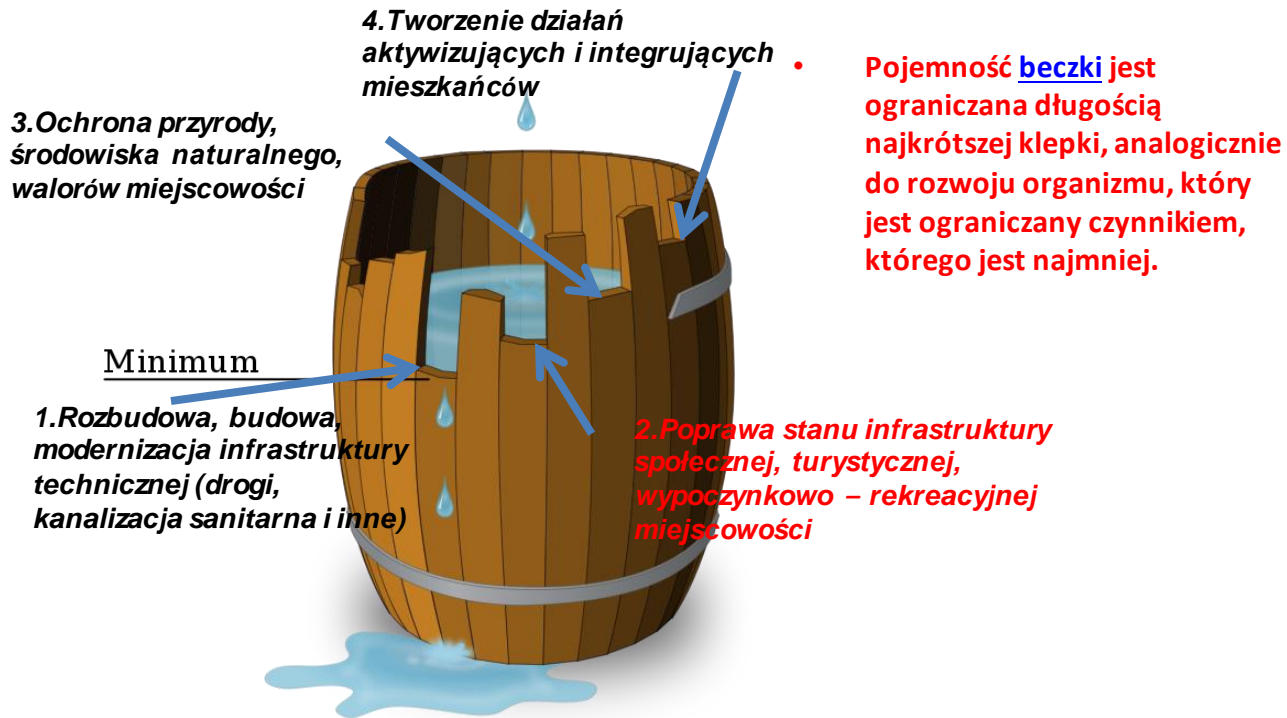
Podstawowe wartości/oczekiwania związane z Paktem

- Struktura Paktu, w tym jego IV filary odnoszą się wprost do głównych wyzwań na obszarach wiejskich:
 - filar I Optymalność produkcji rolnej,
 - filar II Jakość życia na obszarach wiejskich,
 - filar III Pozarolnicze miejsca pracy i aktywne społeczeństwo,
 - filar IV Sprawna administracja.
- Takie podejście pozwoli wzmocnić przejrzystość działań i ułatwić komunikację społeczną.
- Już dotychczasowe prace nad Paktem (diagnoza problemów, propozycje głównych projektów) pozwoliły na sformułowanie propozycji zmian w Umowie Partnerstwa i Programach Operacyjnych, w odniesieniu do obecnej perspektywy finansowej 2014-2020.
- W swojej genezie Pakt nawiązuje do dokumentu Pakt dla rolnictwa i obszarów wiejskich, przyjętego przez Radę Ministrów 22 lipca 1999 r.

Beczka Liebiega

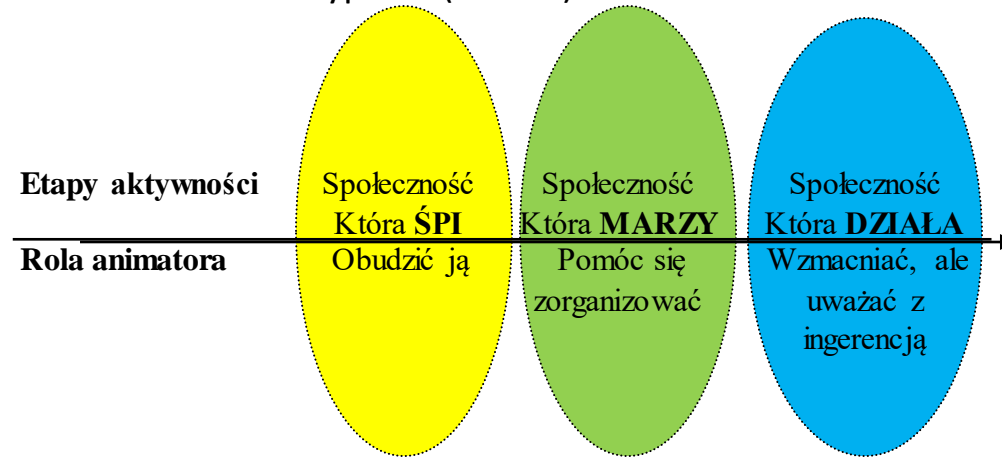
Pojemność beczki jest ograniczana długością najkrótszej klepki, analogicznie do rozwoju organizmu, który jest ograniczany czynnikiem, którego jest najmniej.

Prawo minimum Liebiga – jedno z podstawowych praw, mówiące, że czynnik (element), którego jest najmniej (jest w minimum) działa ograniczająco na np. obszar, całą populację. Zasada została sformułowana w 1841 roku.

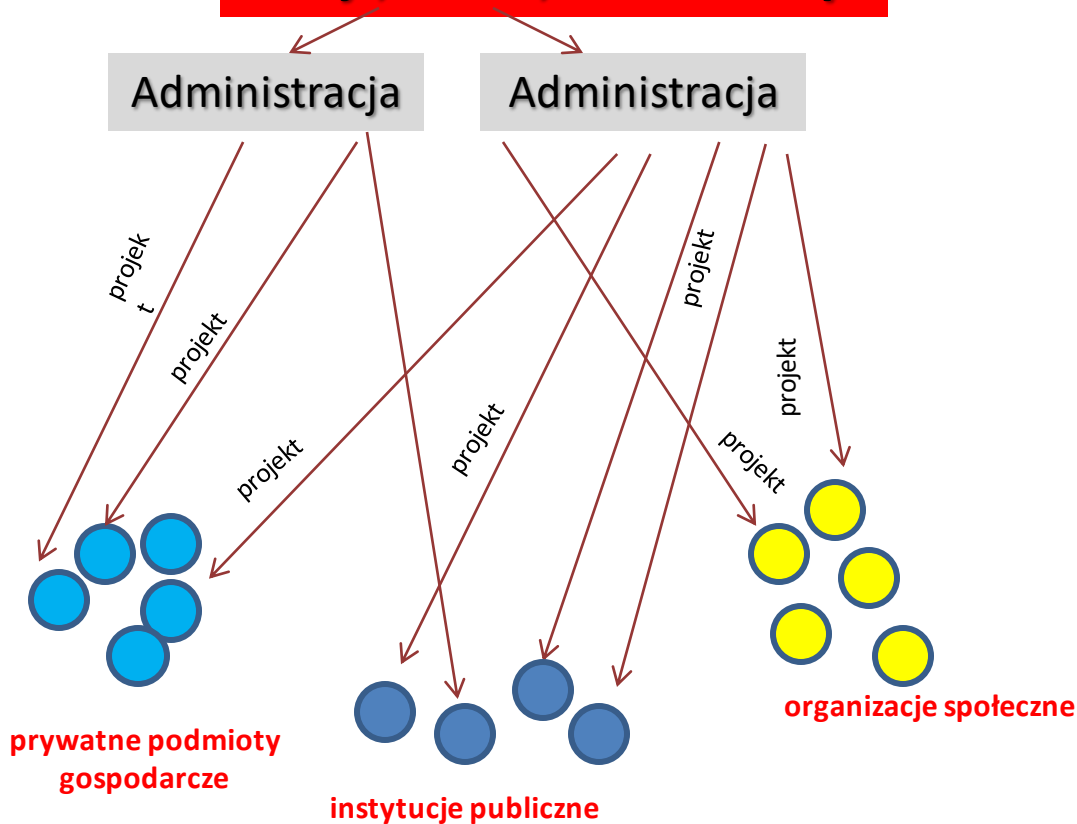
Źródło : **Szkoła Animatorów Społecznych** : Kim jest animator?

Paweł Jordan i Bohdan Skrzypczak (2003 r.)

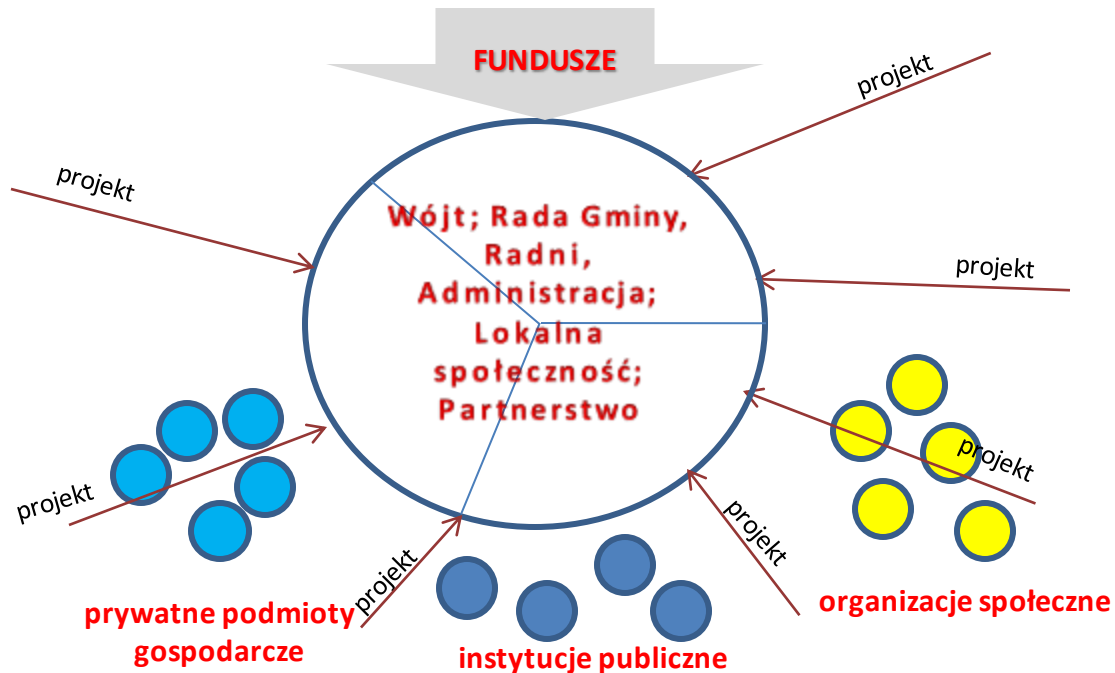
Podójście tradycyjne

Wójt; Radni; Rada Gminy

Nowe podejście

Płużnicki Model Współpracy władz gminy z organizacjami pozarządowymi

- Od **demokracji**
przedstawicielskiej do
partycypacji społecznej

Schemat płużnickiego modelu współpracy władz gminy z organizacjami pozarządowymi.

1. Diagnoza stanu zorganizowania i funkcjonowania organizacji pozarządowych w Gminie Płużnica – *jak jest*.

2. Zasady na jakich będzie się opierała współpraca pomiędzy samorządem gminy Płużnica a organizacjami pozarządowymi.

3. Formy współpracy finansowej w Gminie Płużnica z organizacjami pozarządowymi i tryb ich zlecania.

3.1. Otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego.

3.2. Złożenie przez organizację oferty z własnej inicjatywy.

3.3. Zadania zlecane w trybie pozakonkursowym. Tryb małych zleceń.

3.4. Pożyczki, gwarancje, poręczenia.

3.5. Fundusz wkładów własnych.

3.6. Fundusz grantowy.

3.7. Fundusz sołecki.

3.8. Inicjatywa lokalna.

3.9. Partnerstwo lokalne

4. Formy współpracy niefinansowej w Gminie Płużnica z organizacjami pozarządowymi.

4.1. Wsparcie osobowe.

4.2. Tworzenie wspólnych zespołów lub komisji tematycznych

4.3. Udostępnianie zasobów lokalowych dla organizacji pozarządowych.

4.4. Udostępnianie zasobów nielokalowych.

4.5. Udostępnianie narzędzi promocji.

4.6. Udzielanie patronatu.

5. Tworzenie warunków do społecznej aktywności w Gminie Płużnica.

5.1. Działania Płużnickiej Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego (PGRDPP).

5.2. Pełnomocnik d.s. współpracy z organizacjami pozarządowym

5.3. Gminny portal organizacji pozarządowych; www.ngo.pluznica.pl.

5.4. Nagroda „Złoty Pług”.

5.5. Kuźnia aktywności lokalnej.

5.6. Forum organizacji pozarządowych.

5.7. Festiwal aktywności społecznej.

5.8. Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych (CWOP).

5.9. Partnerstwo lokalne

- **Jak zarządzać zmianą na rzecz budowy kapitału społecznego?**
- **Co należy zrobić aby łamać istniejące bariery?**